

บันทึก

เรื่อง การควบคุมแพที่จอดอยู่ในลักษณะเป็นการถาวรและแพที่เคลื่อนย้ายได้

กรมเจ้าท่าได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๕๐๑/๐๐๖๑๐๓ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ตามที่ในปัจจุบันนี้ประชาชนนิยมทำการปลูกสร้างแพเพื่อทำเป็นที่อยู่อาศัย รีสอร์ท ร้านอาหาร หรือดิสโก้เทคในแม่น้ำลำคลองทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก โดยมีการปลูกสร้างแตกต่างกันไปในหลายลักษณะ บางลักษณะมีการปักหลักยึดติดกับฝั่งอย่างแน่นหนาโดยมีเจตนาจอดไว้เป็นการถาวร ไม่เคลื่อนย้ายไปที่อื่น แต่บางลักษณะผูกไว้กับเสาอย่างไม่มั่นคงพร้อมที่จะเคลื่อนย้ายได้เสมอและกรมเจ้าท่าได้ตรวจสอบพบว่าแพต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ หลายประการ เช่น มีการจอดกีดขวางการเดินเรือสภาพของแพไม่มั่นคงปลอดภัยเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้รวมทั้งก่อให้เกิดมลภาวะทางน้ำกรมเจ้าท่าได้พิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว เห็นว่ากรมเจ้าท่ามีอำนาจควบคุมแพดังกล่าวได้ ๒ ทาง คือ

๑. การควบคุมตามมาตรา ๗๐ - ๙๑ โดยถือว่าแพดังกล่าวเป็นแพไม้แพคนอยู่หรือเรือนมีเสาปักเลน แต่การควบคุมตามบทบัญญัติเหล่านี้ กรมเจ้าท่ามีอำนาจจำกัดมากเนื่องจากมีอำนาจอนุญาตให้จอดได้เฉพาะในเขตท่ากรุงเทพฯ เท่านั้นนอกเขตท่ากรุงเทพฯ มีเพียงอำนาจควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่อาจอนุญาตเป็นกรณี ๆ ไปได้ ทำให้การควบคุมอย่างละเอียดถี่ถ้วนเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้อัตราโทษทางอาญาในส่วนนี้ไม่สูงนัก ทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัว

๒. การควบคุมตามมาตรา ๑๑๗ - ๑๑๘ ตรี โดยถือว่าแพดังกล่าวเป็นอาคารหรือสิ่งอื่นใดที่ล่องลำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และใต้น้ำ ของแม่น้ำลำคลองบึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชนใช้ร่วมกันอันจะเป็นผลให้กรมเจ้าท่าสามารถใช้อำนาจได้กว้างขวางมากกว่าเพราะมีอำนาจอนุญาตในทุกพื้นที่ และบทลงโทษทางอาญามีอัตราโทษสูงโดยมีการปรับตามจำนวนพื้นที่ที่ล่องลำ รวมทั้งผู้กระทำความผิดต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่รัฐด้วย ซึ่งน่าจะเป็นบทบัญญัติที่เหมาะสมกว่า

เนื่องจากเรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญ และกรมเจ้าท่ามีความจำเป็นต้องวางมาตรการในการดำเนินการตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้อง กรมเจ้าท่าจึงขอหารือว่ากรมเจ้าท่าสามารถเลือกใช้อำนาจควบคุมทั้งแพที่จอดอยู่ในลักษณะเป็นการถาวรและแพที่เคลื่อนย้ายได้ตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควรโดยพิจารณาจากสภาพข้อเท็จจริงได้ใช้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาตามข้อหารือดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงคมนาคม (สำนักงาน

ปลัดกระทรวง และกรมเจ้าท่า) แล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ เป็นกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับในขณะที่ประชาชนยังนิยมอยู่อาศัยตามริมน้ำ ทั้งในรูปแบบของบ้านริมน้ำหรือแพอยู่อาศัย โดยรัฐรับรู้ถึงสิทธิทั่วไปของประชาชนที่จะอยู่อาศัยบนพื้นน้ำได้ การตรากฎหมายดังกล่าวออกใช้บังคับเป็นเพียงการจัดระเบียบการเดินเรือหรือการสัญจรทางน้ำให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และควบคุมมิให้มีการกระทำใด ๆ ที่อาจจะเป็นการกีดขวางหรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือหรือการสัญจรทางน้ำของประชาชนเท่านั้น โดยบัญญัติอำนาจหน้าที่ของเจ้าท่าในการควบคุมการจอดแพคนอยู่ ขนาดของแพคนอยู่ การปลูกสร้างแพคนอยู่ และมาตรการในการบังคับให้เรือถอนแพคนอยู่แยกไว้ต่างหากโดยเฉพาะในหมวดที่ ๕ ว่าด้วยแพไม้แพคนอยู่ ฯลฯ ส่วนการควบคุมการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำแม่น้ำได้บัญญัติไว้ใน

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยแพไม้ แพคนอยู่ ฯลฯ

(ก) แพไม้

มาตรา ๗๐ แพไม้ต่าง ๆ ต้องมีคนประจำให้พอแก่การที่จะควบคุมรักษาแพโดยเรียบร้อย และคนประจำแพต้องระวางอย่างที่สุดจะเป็นได้เพื่อมิให้เกิดขวางแก่การเดินเรือ หรือโดนกับแพคนอยู่ หรือเรือที่ทอดจอดอยู่ในลำแม่น้ำ แพไม้ทุก ๆ แพต้องชักธงเครื่องหมายของเจ้าของแพ และธงสำหรับเชื่อนี้ต้องจดทะเบียนที่กรมเจ้าท่าแพใดมีธงกีดกันและกำหนดจะมาถึงเขตท่ากรุงเทพฯ ได้เมื่อใดนั้น เจ้าของแพต้องทำหนังสือแจ้งความล่วงหน้าให้เจ้าท่าทราบ

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) แพคนอยู่

มาตรา ๗๖ ห้ามมิให้จอดแพคนอยู่ในลำแม่น้ำห่างจากฝั่งเกินกว่าพอดีสําหรับมิให้แพนั้นค้างแห้งในเวลาน้ำลงงวด

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๘๓ ห้ามมิให้จอดผูกแพคนอยู่แพใดกับฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาภายในเขตท่ากรุงเทพฯ โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๘๕ ตั้งแต่วันที่ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมาย ถ้าจะจอดแพคนอยู่ หรือปลูกเรือนมีเสาปักเลน ตามฝั่งแม่น้ำภายในเขตท่ากรุงเทพฯ ก็ดี หรือตามลำคลองในแขวงกรุงเทพฯ ก็ดี ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าท่าก่อนจึงทำได้

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๘๘ ห้ามมิให้ลงมือทำการปลูกสร้างก่อนที่จะได้รับอนุญาตตามที่ร้องขอนั้นเป็นอันขาด

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๙๐ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าท่าหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามมาตรา ๘๙ ต้องระวางโทษปรับเป็นรายวันวันละหนึ่งร้อยบาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง และให้เจ้าท่าหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามมาตรา ๘๙ บังคับให้เรือถอนแพคนอยู่ หรือเรือนที่ปักเสาลงในชายฝั่งน้ำโดยให้ผู้เป็นเจ้าของเสียค่าเรือถอนนั่นเอง

ในกรณีที่เจ้าของไม้เรือถอนภายในกำหนดเวลาที่เจ้าท่าหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามมาตรา ๘๙ กำหนด ให้เจ้าท่าร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้เจ้าท่าเป็นผู้จัดการให้มีการเรือถอน

หมวดที่ ๖ ข้อบังคับเบ็ดเตล็ด (ง) ว่าด้วยการล่องลำลำน้ํา ดังนั้น กรณีตามปัญหาที่หารือซึ่งเป็นการปลูกสร้างแพอันอยู่ในความหมายของบทนิยามคำว่า “แพ” หรือ “แพคนอยู่” ตามมาตรา ๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๒๕ จึงต้องบังคับตามบทบัญญัติในหมวดที่ ๕ ว่าด้วยแพไม้ แพคนอยู่ ตามมาตรา ๗๐ – มาตรา ๙๑^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวอันเป็นบทบัญญัติเฉพาะ จะนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่องลำลำน้ําซึ่งเป็นบทที่ใช้บังคับกับสิ่งอื่น ๆ ทั่วไปมาแปลความให้คลุมถึงสิ่งที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแล้วไม่ได้

สำหรับปัญหาที่เกี่ยวกับแพที่จอดอยู่นอกเขตท่ากรุงเทพฯ และปัญหาเกี่ยวกับสภาพของแพที่ปลูกสร้างไม่มั่นคงปลอดภัยอาจเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้และก่อให้เกิดมลภาวะทางน้ำนั้น เจ้าท่าก็มีอำนาจควบคุมโดยการสั่งห้ามใช้หรือให้แก้ไขแพที่มีสภาพไม่ปลอดภัยในการใช้หรืออาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือแก่การเดินเรือ รวมทั้งมีอำนาจดำเนินการกับผู้ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำลำคลองตามบทบัญญัติมาตรา ๔๖ ทวิ^๔ และมาตรา ๑๑๙^๕ แห่งพระราชบัญญัติ

ในกรณีที่เจ้าท่าเป็นผู้จัดการให้มีการรื้อถอนตามคำสั่งศาลตามวรรคสองให้เจ้าท่าใช้ความระมัดระวังตามควรแก่พฤติการณ์ โดยเจ้าของจะเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ จากเจ้าท่าไม่ได้ และเจ้าของต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน

ในกรณีที่เจ้าของไม่ยอมชดใช้ค่าใช้จ่ายตามวรรคสามภายในเวลาที่เจ้าท่ากำหนดตามควรแก่กรณี ให้เจ้าท่าโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมนำวัสดุที่ถูกรื้อถอนรวมทั้งสิ่งของที่ขนออกจากแพคนอยู่หรือเรือนที่ปักเสาลงในชายฝั่งส่วนที่มีการรื้อถอนออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่น เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นนั้นให้นำไปชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เจ้าท่าได้จ่ายไปในการจัดการรื้อถอน และถ้ามีเงินเหลือจากการชดใช้ค่าใช้จ่ายดังกล่าว ให้เจ้าท่าเก็บรักษาเงินนั้นไว้ ถ้าเจ้าของมิได้เรียกร้องเอาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เจ้าท่าได้เก็บรักษาไว้ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

^๒มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ลล”

“ลล”

“แพ” หมายความว่ารวมตลอดถึงโป๊ะ อู่ลอย และสิ่งลอยน้ำอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

“แพคนอยู่” หมายความว่า เรือนที่ปลูกอยู่บนแพ และลอยอยู่ในลำแม่น้ำหรือลำคลอง

“ลล”

“ลล”

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑), ข้างต้น

“มาตรา ๔๖ ทวิ ให้เจ้าท่ามีอำนาจสั่งห้ามใช้ และให้แก้ไขทำรับส่งคนโดยสาร ทำรับส่งสินค้า ทำเทียบเรือ และแพในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ซึ่งมีสภาพไม่ปลอดภัยในการใช้ หรืออาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือแก่การเดินเรือ โดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบเป็นหนังสือในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ทำรับส่งคนโดยสารทำรับส่งสินค้า ทำเทียบเรือ หรือแพนั้น และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับคำสั่งนั้นแล้ว

เจ้าของหรือผู้ครอบครองซึ่งได้รับคำสั่งจากเจ้าท่าตามความในวรรคหนึ่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งชี้ขาดของรัฐมนตรีเป็นที่สุด แต่ในระหว่างที่รัฐมนตรียังมีได้ชี้ขาด คำสั่งห้ามใช้นั้นมีผลบังคับได้ ในกรณีไม่มีอุทธรณ์คำสั่ง หรือมีอุทธรณ์แต่

การเดินทางเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ.๒๕๓๕ ได้อยู่แล้ว

ส่วนปัญหาที่ว่าอัตราทะเลทางอาญาในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยแพหรือแพคนอยู่ ต่ำกว่าอัตราทะเลทางอาญาในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยการล่องลำลำแม่น้ำและบทบัญญัติว่าด้วยการล่องลำลำแม่น้ำมีการกำหนดให้เสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐด้วย นั้น ในเมื่อเป็นกรณีของแพหรือแพคนอยู่ มิใช่เป็นกรณีของการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่องลำลำแม่น้ำตามมาตรา ๑๑๗^๖ แห่งพระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ.๒๕๓๕ จึงไม่อาจนำบทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราทะเลทางอาญาและบทบัญญัติเกี่ยวกับการเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐในกรณีของการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่องลำลำแม่น้ำมาใช้บังคับกับกรณีของแพหรือแพคนอยู่ได้

อนึ่ง กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ เห็นว่า พระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ บัญญัติขึ้นใช้บังคับกับสภาพของสังคมและเศรษฐกิจในขณะนั้น ซึ่งประชาชนนิยมปลูกสร้างแพเป็นที่อยู่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำลำคลองในทุกพื้นที่ของประเทศ

รัฐมนตรีสั่งให้ยกอุทธรณ์ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในเวลาที่เจ้าพนักงานหรือภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจจัดการแก้ไขให้เป็นไปตามคำสั่งโดยคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้แก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วให้เจ้าพนักงานเพิกถอนคำสั่งห้ามใช้ ในกรณีที่เจ้าพนักงานจัดการแก้ไขเอง จะรอการเพิกถอนคำสั่งห้ามใช้ไว้จนกว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองจะชำระค่าใช้จ่ายให้เจ้าพนักงานก็ได้

เจ้าของหรือผู้ครอบครองคนใดใช้เอง หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ทำรับส่งคนโดยสาร ทำรับส่งสินค้า ทำเทียบเรือ หรือแพ ซึ่งเจ้าพนักงานมีคำสั่งห้ามใช้และยังไม่ได้เพิกถอนคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สามพันบาทถึงสามหมื่นบาทและปรับเป็นรายวันวันละหนึ่งพันบาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

“มาตรา ๑๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้หินกรวด ทราย ดิน โคลน อับเฉา สิ่งของหรือสิ่งปฏิกูลใด ๆ ยกเว้นน้ำมันและเคมีภัณฑ์ลงในแม่น้ำลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื้นเขิน ตกตะกอน หรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและต้องชดเชยเงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในการขจัดสิ่งเหล่านั้นด้วย

“มาตรา ๑๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่องลำลำเข้าไปเหนือลำน้ำ ในน้ำ และใต้น้ำ ของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยหรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะต้องระบุลักษณะของอาคารและการล่องลำที่พึงอนุญาตได้ไว้ให้ชัดเจนพร้อมทั้งระยะเวลาที่จะต้องพิจารณาอนุญาตให้แล้วเสร็จด้วย

เมื่อผู้ขออนุญาตยื่นคำขอถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการและลักษณะที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามวรรคสองแล้ว เจ้าพนักงานต้องอนุญาตภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าว

และรัฐถือว่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่ประชาชนจะกระทำได้ แต่เนื่องจากความแออัดของการสัญจรทางน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาภายในเขตทำกรุงเทพฯ มีมากกว่าในแม่น้ำหรือลำคลองสายอื่นมาตรา ๘๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงบัญญัติให้เฉพาะการผูกจอตแพคนอยู่กับฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาภายในเขตทำกรุงเทพฯ เท่านั้นที่จะต้องขออนุญาตจากเจ้าท่า ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงในปัจจุบันปรากฏว่าสภาพของสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป หากรัฐมีนโยบายที่จำกัดสิทธิบุคคลมิให้ใช้ลำน้ำเป็นที่อยู่อาศัยหรือปลูกสร้างอาคารในลักษณะแพอยู่อาศัยเพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจอีกต่อไป ก็สมควรที่จะได้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายจำกัดสิทธิหรือกำหนดหน้าที่ของบุคคลในเรื่องดังกล่าวเสียใหม่ให้เป็นที่ชัดเจนโดยด่วนต่อไป

โดยสรุป กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ เห็นว่า การควบคุมแพที่จอดอยู่ในลักษณะเป็นการถาวรและแพที่เคลื่อนย้ายได้ เจ้าท่าจะใช้อำนาจควบคุมตามมาตรา ๑๑๗ - มาตรา ๑๑๘ ตรี แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยพระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำไม่ได้

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๓๗

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑), ข้างต้น